

GEZ
(REJ)

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

K O Ł O B R Z E G

1. Nazwa

ELEWATOR ZBOŻOWY (PÓŁNOCNY)

2. Czas powstania

1929 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

Widok ogólny bryły od strony południowo-wschodniej

Widok ogólny z lotu ptaka od strony północno zachodniej

Szczyt ściany północnej z emblematem Gryfa Pomorskiego

4. Adres (ulica, nr posesji)

Kołobrzeg
ul. Portowa (nr 6/2)
p-ta 78-100
nr dz. 111/2, obr.4

5. Przynależność administracyjna

województwo **zachodniopomorskie**

powiat **kołobrzeski**

gmina **Miasto Kołobrzeg**

6. Formy ochrony

rejestr zabytków:

A-157, decyzja z dn. 12.01.2004 r.
zespół dwóch portowych elewatorów zbożowych
(nr 6/1 – południowy i nr 6/2 – północny)
wraz z wyposażeniem

Inne:

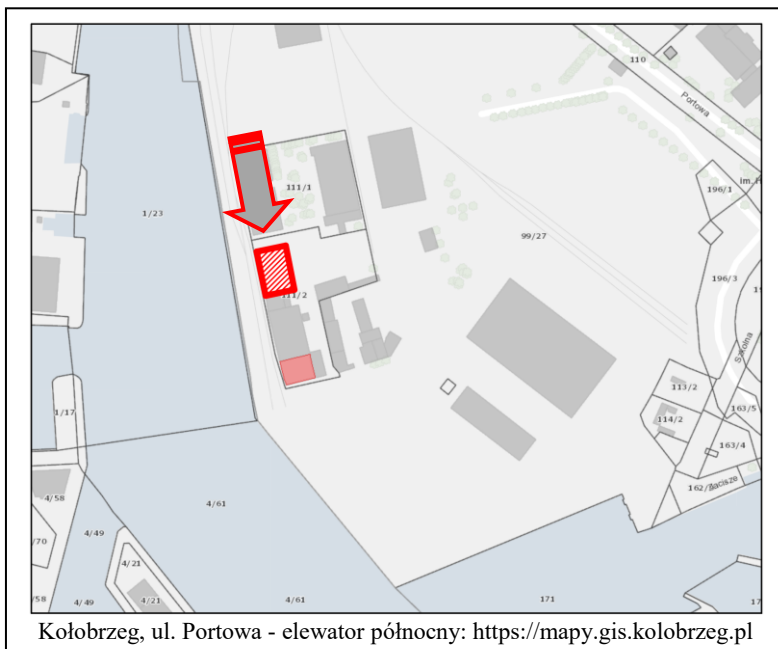
Obiekt ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków
na podstawie Zarządzenia Nr 87/14
Prezydenta Miasta Kołobrzeg
z dn. 21.10.2014 r.
(aktualizacja: zarządzenie nr 101/22
z dn. 26.08.2022 r.)

8. Historia, opis i wartości

Od początku funkcjonowania portu w Kołobrzegu (założonego w XIII w.) głównym towarem przeładowywanym tutaj i przewożonym dalej drogą morską było zboże. Dwa nowoczesne elewatory zbożowe połączone ciągiem technologicznym, zostały wybudowane w 1929 r. przez Centralne Towarzystwo Gospodarcze Pomorza z siedzibą w Szczecinie, w miejscu wcześniejszych spichlerzy płaskich (podłogowych). Do dziś pełnią pierwotną funkcję, dominując w zabudowie portowej.

Elewator (północny), o pojemności 4.560 ton, położony jest na nabrzeżu zbożowym, po wschodniej stronie basenu. Wzniesiony został w konstrukcji żelbetowej (szkieletowej), wypełnionej ceglanym murem. Monumentalna, sześciokondygnacyjna, prostopadłościenna bryła, o węższej podstawie i użytkowym, dwukondygnacyjnym poddaszu, przykryta jest stromym dachem dwu-spadowym z blachy. W połączeniach umieszczone są lukarny i niewielki taras widokowy (od zachodu). Elewacje licowane cegłą klinkierową, bez detalu, symetryczne, dzielone szeregami niewielkich ujednoczonych okien (w partii centralnej elewacji zachodniej okna większe, o wykroju stojących prostokątów). Jedynym elementem wystroju elewacji jest emblemat Gryfa Pomorskiego w szczycie północnym, zestawiony z wysuniętych przed lico cegieł, co daje efekt ceramicznego reliefu wypukłego. Walory dekoracyjne ma też układ klinkieru z zaznaczonymi nadprożami okien, polami szczytów, lizenami na krawędziach ścian szczytowych. We wnętrzu zachowane w części historyczne wyposażenie, w tym waga zbożowa typu „Chronos”.

Obiekt to cenny zabytek techniki, dokumentujący rozwój przemysłu rolno-spożywczego, wraz z elewateorem sąsiednim (południowym) trwale związany z infrastrukturą portu kołobrzесьkiego. Wpisuje się w nurt architektury nowoczesnej I. 20. XX w., kształtowanej zgodnie z zasadami i estetyką funkcjonalizmu.

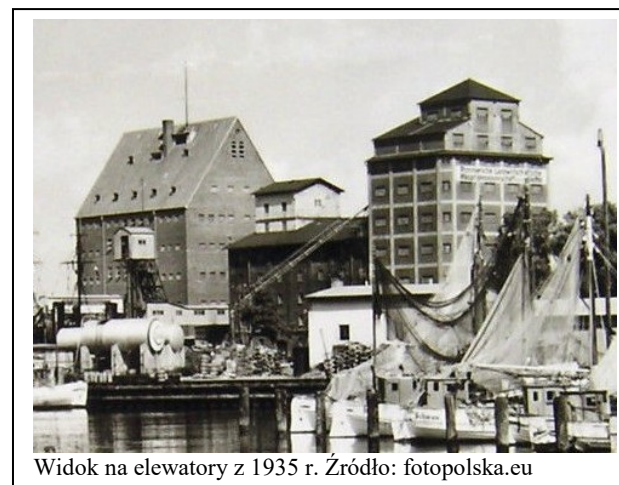
Kołobrzeg, ul. Portowa - elewator północny: <https://mapy.gis.kolobrzeg.pl>

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Ogólny stan zachowania – dobry; konstrukcja i posadowienie stabilne. Widoczne zabrudzenia lica, ubytki klinkieru.

Wnioski i zalecenia konserwatorskie:

- wszelkie prace budowlano-konserwatorskie winny być uzgadniane z MKZ w Kołobrzegu. **Obowiązuje ochrona prawna w zakresie pełnego zachowania:** /ukształtowania bryły (w tym gabaryty wysokościowe, proporcje wysokości ścian i dachu, forma dachu)/ konstrukcji i materiału budowlanego/ ukształtowania i wystroju elewacji, w tym rozmieszczenia i formy otworów okiennych, drzwiowych/ stolarki okiennej i drzwiowej, przy wymianie wymagane jest odtworzenie poprzedniej formy i zastosowanie pierwotnego rodzaju materiału/ zasadniczego układu oraz wystroju wnętrza/ bezpośredniego otoczenia obiektu zabytkowego

Widok na elewatory z 1935 r. Źródło: fotopolska.eu

Oprac.: K. Tymbarski

10. Wykonanie karty
(autor, data i podpis)

**Biuro Dokumentacji Zabytków
w Szczecinie**
Maria Witek
10.2024

faksymile podpisu

11. Zatwierdzenie karty

(podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków